# Årsrika: politik för ett värdigt åldrande

Hur ett samhälle behandlar sina årsrika säger mycket om dess värderingar. De generationer som byggt vårt samhälle genom ett långt arbetsliv ska kunna förvänta sig en trygg och värdig omsorg. I ett välfärdssamhälle som Sverige bör ambitionsnivån vara hög och Umeå ska göra mer. Varför ska inte Umeå kunna ha bäst äldreomsorg i Sverige?

Omsorgen ska vara trygg, tillgänglig och utgå från individens behov. Den som behöver stöd ska enkelt få rätt hjälp, på sina villkor och i rätt tid. Personalen är äldreomsorgens viktigaste resurs. De ska ha en god arbetsmiljö, tillräckligt med tid och resurser för varje individ och möjlighet att bygga relationer som förebygger ohälsa och ger trygghet. Svenska språket ska vara ett krav och satsningar ska göras för språkkunskaper. Kompetens ska löna sig, utveckling ska uppmuntras och ledarskapet ska vara närvarande och professionellt.

Men äldreomsorg och en politik för årsrika handlar inte bara om vård, den måste också handla om livskvalitet. Näringsrik mat som smakar gott, kultur som berikar, promenader som ger energi och aktiviteter som skapar glädje. Varje människa ska kunna leva ett gott liv hela livet.

**Några viktiga punkter vi går till val på:**

1. Läkare och logopeder på äldreboenden.
2. Fler äldre- och trygghetsboenden.
3. Insatser mot ofrivillig ensamhet, bland annat genom införandet av äldrefältare.
4. Bättre karriärmöjligheter för personalen, med bland annat karriärstegar och lönelyft.
5. Inrätta ett nationellt forskningscentrum för äldreomsorg i Umeå.
6. Avgiftsfri buss för seniorer.

Läs hela reformparket här: Årsrika

## EN TRYGG OMSORG

Omsorgen ska vara trygg och alltid utgå från individens behov. När fel uppstår ska det omedelbart rapporteras och åtgärder inrättas. Det ska vara en självklarhet att Umeå har en oberoende och fungerande visselblåsarfunktion. Umeåliberalerna vill även ha en extra granskande instans som kan vara en kontaktperson för årsrika, ett äldreombud. Vi vill även se språkkrav, fler trygghetsboenden och läkare anställda av den kommunala omsorgen.

- **Höj grundbemanningen på vård- och omsorgsboenden**

En högre grundbemanning skapar bättre förutsättningar för en trygg, säker och personcentrerad omsorg, samtidigt som den förbättrar arbetsmiljön, minskar sårbarheten vid frånvaro och bidrar till ökad kontinuitet för de boende.

- **Inrätta ett äldreombud**

Umeåliberalerna vill att Umeå kommun inrättar ett äldreombud med uppdrag att vara en lättillgänglig kontakt för äldre och anhöriga, samt att ha granskningsskyldighet av kommunens verksamheter inom äldreområdet.

- **Läkare och logopeder på vård- och omsorgsboenden**

Idag anställer inte kommunen några läkare, trots att äldreomsorgen i praktiken är vård. Vi vill se att geriatriker, allmänläkare och även logopeder anställas av äldreomsorgen för en mer sammanhållen vård och omsorg av Umeås årsrika.

- **Våld och övergrepp mot äldre**

Alla som arbetar inom hälso- och sjukvård samt inom äldreomsorg ska ha kunskap om våld, såväl fysisk som psykisk, mot årsrika och anmälningsskyldighet om de misstänker våld eller övergrepp. Det ska även omfatta stölder och andra former av kränkningar.

- **Språkkrav för äldreomsorgens personal**

För årsrika är tillräckliga kunskaper i svenska hos anställda en trygghet. Vi vill därför se språkkrav vid anställning. Samt att skapa en utbildningsinsats för att ge alla anställda rätt förutsättningar till språkutveckling. Det ska också finnas teckenspråkig personal på de boenden och inom hemtjänsten där det behövs.

- **Fler äldre- och trygghetsboenden**

Det behövs fler trygghetsboenden och fler lägenheter i vård- och omsorgsboenden inom äldreomsorgen än vad som finns i dag. För oss är det viktigt att det finns fler boendelösningar utifrån individens behov och önskemål. Äldres behov av vård och omsorg under dygnets alla timmar måste tillgodoses i kommunen.

- **Eget team till varje hemtjänsttagare**

Vi vill skapa en trygg omsorg präglad av integritet. En omsorgstagare ska ha ett hemtjänstteam som i normalfallet inte är fler än cirka åtta personer. Specialistkompetens ska vara knuten till omsorgstagaren och de egna behoven ska styra.

- **Hemsjukvård**

Vi vill att fler som har hemtjänst också ska få tillgång till riktig hemsjukvård, så att vården blir tryggare och mer sammanhållen. Alla beslut ska utgå från individens behov och utformas för att underlätta människors vård i hemmet.

## LEDARSKAP INOM OMSORGEN

För att alla umeåbor ska få en trygg och kvalitativ omsorg krävs närvarande, kompetenta och engagerade chefer. Det handlar både om att stärka chefers utbildning och kunskap, samt om att skapa en organisation där ledare finns nära verksamheten och personalen. Umeåliberalerna vill se ett kunskapslyft och en omsorg som är strukturerad så att chefer och ledare arbetar där de gör störst skillnad, ute i verksamheten och tillsammans med medarbetarna.

- **Inrätta intraprenad som driftsform på fler boenden**

Vi vill att fler enheter inom den kommunala äldreomsorgen ska ombildas till intraprenader. Det innebär att medarbetarna får ökat ansvar och inflytande över verksamheten.

- **Inför ett chefslyft inom omsorgen**

Säkerställ att enhetschefer har relevant vårdkompetens eller får kompletterande utbildning. Minska antalet medarbetare per chef för att möjliggöra aktivt ledarskap och inför krav på fysisk närvaro i verksamheten.

- **Stärk modellen för samverkan**

Stärk modellen för teamledarskap där sjuksköterskor, undersköterskor och chefer arbetar tätare tillsammans.

## ARBETSVILLKOR FÖR PERSONALEN INOM OMSORGEN

Omsorgen ska vara en attraktiv arbetsplats som fler vill arbeta inom. För det krävs goda arbetsvillkor där personalen slipper minuthets och faktiskt får tid att vara närvarande med brukarna. Schablontiderna inom hemtjänsten ska avskaffas och ersättas med individuella bedömningar, det är både bäst för våra årsrika, men även för att personalen ska ha goda arbetsvillkor. Det ska inte heller underskattas betydelsen av rättvis ersättning för sitt arbete.

- **Kommunal strategi för bättre bemanning och arbetsvillkor**

Det behövs ett lokalt äldreomsorgslyft för fler fasta anställningar och chans till betald utbildning på arbetstid. Äldreomsorgen ska bemannas med fast anställda undersköterskor och sjuksköterskor och delade turer ska tas bort helt och hållet.

- **Avskaffa minutjakten i hemtjänsten**

Idag möter personalen i hemtjänsten en ständig minutjakt på grund av systemet med schablontider. Vi vill avskaffa detta och återgå till individuella bedömningar utifrån människors behov och önskemål. Vi är även skeptiska till de så kallade ramtiderna som S-styret inför under 2026 som i praktiken riskerar bli schabloner med ett annat namn. Umeåliberalerna vill se personcentrerad vård på riktigt.

- **Höj OB-ersättningen**

Vi vill göra det mer attraktivt för fler att arbeta under kvällar, helger och högtider genom konkurrensmässiga ersättningar för obekväm arbetstid. Ta vara på möjligheten som studentstaden Umeå har genom att göra det mer attraktivt för fler studenter att arbeta extra inom omsorgen.

- **Ta vara på kompetensen**

Skapa en modell för att anställa pensionerade sjuksköterskor och undersköterskor på flexibla villkor.

## KARRIÄRMÖJLIGHETER FÖR PERSONALEN INOM OMSORGEN

Det ska vara möjlighet att arbeta länge inom omsorgen och för att göra det krävs goda arbetsvillkor. Samtidigt är det minst lika viktigt att det är möjlighet att göra karriär, få utvecklas och ta sig an nya uppgifter, som dessutom återspeglas i lönekuverten.

- **Inför karriärstegar för undersköterskor**

Utbildning ska löna sig och därför vill vi se karriärsteg för undersköterskor exempelvis demensspecialist, palliativ specialist, rehabstödjare). Mer ansvar och kunskap ska återspeglas i lönekuverten.

- **Förstärk kunskapslyftet med tydliga kvalitetskrav.**

Vi vill se ökade möjligheter för personal att utbilda sig inom yrket. För att kunskapslyftet inom omsorgen verkligen ska ge resultat behöver det kompletteras med tydliga och uppföljningsbara kvalitetskrav. När utbildning och kompetensutveckling kombineras med klara förväntningar på kvalitet skapas en omsorg som både stärker personalens professionalism och ger umeåborna en tryggare omsorg.

- **Lönelyft inom omsorgen**

Personalen är omsorgens viktigaste resurs, men kommunen brottas idag med hög personalomsättning. För att både locka fler till yrket och få erfarna medarbetare att stanna krävs att det hårda arbetet också syns i lönekuvertet. Därför är det dags för ett lönelyft för personalen i äldreomsorgen.

## VALFRIHETEN SKA VÄRNAS

Umeås årsrika ska fatta beslut själva vilken omsorg de vill ha och därför värnar vi valfriheten. De privata

alternativen inom hemtjänsten och omsorgen bidrar med kreativitet och gör hela omsorgen starkare. Det är en resurs som ska värnas och utvecklas i Umeå och därför bör kommun gå från att motarbeta till att bistå till en mångfald av utförare. Samtidigt ska kommunen i nära samverkan med det privata arbetet för att minska fusk och missförhållanden. Så stärker vi hela omsorgen.

- **Mer makt åt de årsrika i äldreomsorgen**

Umeåliberalerna vill värna valfriheten inom hemtjänsten och behålla lagen om valfrihet (LOV). Så säkerställ vi fler alternativ för umeåborna att välja mellan. Det är våra årsrika som ska fatta beslut om deras omsorg, inte kommunen.

- **Stärk samverkan mellan kommun och det privata**

Det behövs en förändring i kommunens inställning till de privata alternativen inom omsorgen. I nära samverkan kan kommunen och det privata tillsammans stärka omsorgen i Umeå för alla umeåbor. Ett exempel på områden där samverkan kan stärkas är frågor relaterade till journalsystem och kompetensutbyte.

## OFRIVILLIG ENSAMHET MÅSTE BRYTAS

Ofrivillig ensamhet påverkar en människa djupt. Ensamma människor har ökad risk att drabbas av demens och andra sjukdomar. Ingen ska behöva på ålderns höst vara utan sociala sammanhang och en meningsfull fritid. Umeåliberalerna vill se fler insatser för att bekämpa denna folksjukdom.

- **Inrätta äldrefältare**

Många äldre är ofrivilligt ensamma och isolerade. Anställ äldrefältare som arbetar uppsökande på platser där äldre rör sig. För att minska ensamheten och öka välmående bland de äldre i Umeå. Det ska även vara möjligt för årsrika som önskar att kunna få besök till bostaden.

- **Stötta civilsamhället**

Stötta civilsamhället och gör det möjligt för äldre och funktionsnedsatta att kunna önska sällskap vid måltider i hemtjänsten. Något som gör det trevligare att äta, främjar en bra hälsa och motverkar ensamhet.

- **Avgiftsfri buss för seniorer**

Mobilitet minskar ensamhet och skapar frihet. Därför vill vi se lägre avgifter för att åka kollektivt, med en satsning för avgiftsfri buss för seniorer.

## KULTUR OCH LIVSKVALITET

Umeås årsrika förtjänar inte bara omsorg i världsklass, de ska också ha goda möjligheter till en meningsfull

och kvalitativ vardag med en mångfacetterad fritid. Omsorgen ska därför utgå från individens behov och önskemål, och garantera tid för promenader, sociala aktiviteter och insatser som stärker livskvaliteten.

- **Inför promenadgaranti**

Vi vill se en promendgaranti eller liknande insatser för att säkerställa utevistelse för alla årsrika som vill det.

- **Utveckla måltidsmiljöer och matupplevelser**

Vi vill se större möjlighet för hemtjänstpersonal att laga mat på plats hos brukaren. Näringsrik mat är viktigt för hälsan men lika viktig för en tillvaro med kvalitet. Umeås årsika ska ha större inflytande över vilken mat som serveras. Det ska även vara möjligt att få vin och öl till maten på boenden och i hemtjänsten.

- **Kultur för seniorer**

Vi vill värna och utveckla Kultur för seniorer. Det är ett utmärkt initiativ som skapar meningsfulla evenemang för Umeås årsrika.

- **Inrätta seniorparkeringar vid biblioteket och andra kommunala verksamheter.**

Vi vill införa särskilda seniorparkeringar vid kommunala verksamheter, exempelvis bibliotek. Det finns i andra länder och något Umeå kan inspireras av. Målet är att sänka trösklarna för att ta sig dit man behöver och detta är ett konkret sätt att underlätta för de årsrika umeåbor som är beroende av bilen för att kunna delta i samhällslivet.

## EN OMSORG FÖR ALLA

Omsorgen måste vara fri från diskrimingering och vara en välkomnande tillvaro oavsett sexuellläggning, etnicitet, funktionsnedsättning eller identitet. Umeåliberalerna vill stärka omsorgen för alla umeåbor och göra den mer inkluderande för alla äldre HBTQI-personer.

- **Regnbågsboende**

Etablera regnbågsboenden i form av hela eller delar av boenden i Umeå där personalen har extra kompetens och utbildning i bemötande gentemot äldre HBTQI-personer.

- **Satsningar för personal med språkkompetens för minoritetsspråk och teckenspråk.**

Språkkunskaper är en viktig faktor för en trygg och värdig omsorg, därför vill Umeåliberalerna garantera språkkompetens även för minoritetsspråk och teckenspråk. Alla ska kunna känna sig förstådda och få ha meningsfulla samtal i omsorgen.

- **En äldreomsorg anpassad för personer med intellektuell funktionsnedsättning**

När anhörigvårdare blir årsrika är det inte säkert att de orkar längre. Det behövs därför en beredskap i god tid från kommunen för att ta över i tid med en omsorg som är anpassad.

- **Kunskapen om åldrandet bland personer som invandrat behöver öka**

Den som drabbas av demens tappar ibland det språk de lärt sig senare i livet. Posttraumatisk stress bland människor på flykt kan uppträda sent i livet och ibland utlösas eller förvärras av demens. Information om vad äldreomsorgen kan erbjuda bör ges på många språk och på ett sätt som når ut så att anhörigvård sker frivilligt och inte av plikt eller tradition.

- **Inrätta boende för yngre personer med demenssjukdom**

Ingen ska behöva bo hemma till varje pris. Yngre personer med demens har inte samma behov som årsrika dementa personer och har ofta även en familj och barn som kommer och hälsar på dem.

## FRAMTIDENS OMSORG

På vägen mot en äldreomsorg i världsklass ska Umeå självklart ta tillvara den unika resurs som universitetets närvaro innebär. Forskning, ny teknik och nära samverkan har stor potential att stärka kvaliteten och utveckla omsorgen. Med Umåliberalerna får Umeå en framtidsinriktad omsorg i framkant, där innovation och forskning går hand i hand med satsningar på omsorgen.

- **Självständig längre med ny teknik och digitalisering**

Den teknik vi idag tar för självklar i vår vardag måste också bli självklar inom vård och äldreomsorg. Den tekniska utvecklingen innebär fantastiska möjligheter att öka årsrika personers självständighet, delaktighet och livskvalitet. Välfärdsteknik och digitalisering bör bejakas, utnyttjas och underlättas. Digitalisering får inte ske på bekostnad av mänskliga möten.

- **Forskning och ett nationellt centrum för äldreomsorg i Umeå**

Det behövs ett helt nytt kunskapscentrum för praktiknära forskning och kunskap om äldreomsorgen. Vi kan då hitta digitala lösningar och användbar välfärdsteknik men framför allt få bättre kunskap om vad som ger hög kvalitet i omsorgen. Centrumet kan i samverkan med universitet bidra till en bättre äldreomsorg i hela Sverige.